

Nr 27.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 7) om tjänstgöringen i Kungl. Maj:ts lagråd.

Genom en den 5 mars 1948 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 112, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 7) om tjänstgöringen i Kungl. Maj:ts lagråd.

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ lagen den 26 maj 1909 om tjänstgöringen i Kungl. Maj:ts lagråd¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

Tjänstgöringsperiod i lagrådet är två år, räknade från och med den 1 september. Har vid tjänstgöringsperiods utgång behandlingen av något ärende påbörjats men ej hunnit avslutas, skola de avgående ledamöterna bestrida tjänstgöringen i lagrådet, till dess ärendet blivit slutligen handlagt.

Tjänstgöringsperiod i lagrådet är två år, räknade från början av högsta domstolens höstsession. Har vid tjänstgöringsperiods utgång behandlingen av något ärende påbörjats men ej hunnit avslutas, skola de avgående ledamöterna bestrida tjänstgöringen i lagrådet, till dess ärendet blivit slutligen handlagt.

4 §.

Justitieråd må — — — beklätt justitierådsämbete.

Sedan under en tjänstgöringsperiod justitieråd eller regeringsråd minst ett år tjänstgjort i lagrådet, må, efter periodens slut, justitieråd

Sedan under en tjänstgöringsperiod justitieråd eller regeringsråd minst ett år tjänstgjort i lagrådet, må efter periodens slut, där ej sär-

¹ Senaste lydelse, se betr. 2 § SFS 1924: 86 och betr. 4 § SFS 1920: 267.

först efter två tjänstgöringsperioder och regeringsråd först efter en tjänstgöringsperiod ånyo där tjänstgöra. *skilda skäl till annat föranleda, justitieråd först efter två tjänstgöringsperioder och regeringsråd först efter en tjänstgöringsperiod ånyo där tjänstgöra.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I propositionen anför *föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, rörande ifrågasatt ändring av 2 § lagen den 26 maj 1909 om tjänstgöringen i Kungl. Maj:ts lagråd bland annat följande:

»Enligt 2 § nämnda lag, sådant detta lagrum lyder enligt lag den 25 april 1924 (nr 86), utgör tjänstgöringsperiod i lagrådet två år, räknade från och med den 1 september. En jämkning av detta stadgande såvitt angår tidpunkten för tjänstgöringsperiodens början synes påkallad på grund av vissa av processreformen föranledda ändringar i högsta domstolens organisation.

Närmare bestämmelser om högsta domstolens tjänstgöring finnas i lagen den 20 december 1946 (nr 879) om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring samt i den genom samfällt beslut av högsta domstolens ledamöter den 2 december 1947 antagna arbetsordningen för domstolen. Enligt nämnda lag skall antalet avdelningar vara tre. Arbetet skall å envar av avdelningarna fortgå minst fyrtio veckor om året. I arbetsordningen föreskrives bl. a. följande. Året indelas i tre sessioner. Vårsessionen omfattar tiden från julferiernas slut till påskferiernas slut, d. v. s. från och med den första måndagen efter nyårsdagen till och med den vecka som börjar med påskdagen, sommarsessionen tiden från påskferiernas slut till semesterperiodens slut, d. v. s. till och med 38:e kalenderveckan under året, samt höstsessionen tiden från semesterperiodens slut till julferiernas slut. Ledamöterna indelas till tjänstgöring å avdelning för session. Å avdelning skall arbetet om möjligt så ordnas, att de mål, i vilka prövningstillstånd medelats, avgöras innan avdelningens sammansättning ändras.

Den sålunda fastställda ordningen torde, som antytts, nödvändiggöra en jämkning av bestämmelserna i lagrådslagen om tidpunkten för början av tjänstgöringsperiod i lagrådet. Den 38:e kalenderveckan, semesterperiodens sista vecka, slutar, beroende på med vilken veckodag året börjar, tidigast den 16 och senast den 23 september. Bibehålles nuvarande föreskrift att tjänstgöringen för ett nytt lagråd skall börja den 1 september, måste sammansättningen av en eller flera av högsta domstolens avdelningar ändras för de sista 2—3 veckorna av sommarsessionen. Olägenheten av en dylik rubbning skulle bli särskilt stor eftersom den komme att inträffa under sessionens

slutskede, då ett jämförelsevis stort antal huvudförhandlingar måste antagas förekomma.»

Departementschefen finner den enda möjligheten att nå en lösning vara att låta tjänstgöringsperioden i lagrådet börja när semesterperioden i högsta domstolen slutar. Detta skulle innebära, att tjänstgöringsperioden komme att börja omkring 2—3 veckor senare än enligt gällande ordning.

Departementschefen anför vidare beträffande 4 § samma lag:

Jag vill i förevarande sammanhang upptaga ännu en fråga som berör tjänstgöringsperioderna i lagrådet. Enligt 4 § lagrådslagen må, sedan under en tjänstgöringsperiod justitieråd eller regeringsråd tjänstgjort minst ett år i lagrådet, efter periodens slut justitieråd först efter två tjänstgöringsperioder och regeringsråd först efter en tjänstgöringsperiod ånyo tjänstgöra där. Regeln, som är undantagslös, kan otvivelaktigt stundom medföra vissa olägenheter såsom då formellt fristående men sakligt sett nära sammanhängande lagstiftningsärenden måste föredragas i lagrådet under en tidrymd som sträcker sig på ömse sidor om en tjänstgöringsperiods början. I ett sådant läge skulle det kunna vara av stort värde, därest åtminstone någon av det avgående lagrådets ledamöter kunde tagas i anspråk även under den nya perioden, i synnerhet om han besitter särskild sakkunskap i de ämnen lagstiftningsfrågorna beröra. Det kan också tänkas fall då det skulle kunna vara betydelsefullt att för tjänstgöring i lagrådet under en period, därunder ett större lagförslag kommer att av lagrådet granskas, erhålla en ledamot med alldeles särskild sakkunskap på ifrågavarande område utan hinder av att han nyligen tjänstgjort i lagrådet. Även i andra fall kan det uppenbarligen vara av vikt att ledamot kan kvarstå under mer än en period eller återväljas efter kortare tid än lagen nu medger.

Jag har, av skäl som nu anförts, ansett mig böra föreslå att från det i 4 § lagrådslagen intagna stadgandet om förbud för justitieråd och regeringsråd att efter tjänstgöring i lagrådet ånyo där tjänstgöra förrän efter viss tid göres undantag för det fall att särskilda skäl föranleda till annat.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 112, måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 15 april 1948.

På första lagutskottets vägnar:

AXEL LINDQVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Lindblom, Olofsson*, Löthner, Lindgren, John Wiktor Jonsson* och Ivar Nilzon;

från andra kammaren: herrar Lindqvist, Rylander*, Berg, Lindberg, fru Gustafson, herrar Gustafsson i Lekåsa, Andersson i Mölndal* och Antby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.